

## **Forslag til Finanslov for 2022**

(Naalakkersuisoq for Finanser og Indenrigsanliggender)

### **Svarnotat**

## **2. behandling**

### **Indledning**

På vegne af Naalakkersuisut vil jeg indledningsvis takke Finans- og Skatteudvalget for udvalgets grundige behandling af finanslovsforslaget for 2022 og af Naalakkersuisuts ændringsforslag til 2. behandlingen.

### **Finans- og Skatteudvalgets betænkning til 2. behandlingen**

I betænkningen redegør Finans- og Skatteudvalget bl.a. for finanslovsforslagets opbygning og flere af de væsentligste bevillingsmæssige regler, som er fastlagt i den bagvedliggende lovgivning i form af budget- og regnskabsloven. Desuden gør Finans- og Skatteudvalget opmærksom på, at det centrale princip i finanslovsarbejdet er, at Inatsisartuts økonomiske prioritering for finansåret sker samlet på finansloven. Dette princip er centralt ud fra målsætningen om politisk overblik over økonomien, og for at sikre mulighed for bred tværgående prioritering. Naalakkersuisut kan fuldt ud tilslutte sig dette.

Udvalget ser i betænkningen med stor alvor på de offentlige financers holdbarhedsproblem, således som bl.a. Økonomisk Råd har beskrevet det. Naalakkersuisut er fuldstændig enig med udvalget i, at der er behov for en betydelig opmærksomhed på dette problem. Men opmærksomhed gør det ikke alene. Der er behov for en betydelig tilbageholdenhed i forhold til at pålægge landskassen nye udgifter allerede nu og i de allernærmeste år, hvor der bliver væsentligt flere, som skal forsørges af væsentlig færre. Naalakkersuisuts arbejde med en ny holdbarheds- og vækstplan skal ses i dette lys, men det må allerede fra starten siges klart, at håndteringen af det økonomiske holdbarhedsproblem ikke kan løses uden Inatsisartuts aktive medvirken og vilje til at træffe skarpe og til tider upopulære beslutninger.

Udvalget kommer i betænkningen ind på de konstaterede økonomiske problemer i KNI. Naalakkersuisut vil frem til og med 2022 arbejde for en samlet udredning og løsning af KNI-koncernens problemer, og det er endnu for tidligt at udtale sig om, hvorledes en sådan løsning skal se ud. På kort sigt medfører problemerne i KNI, at tidligere budgetterede besparelser og udbytter udskydes med et år. Endvidere vil det blive nødvendigt at tilføre flere midler til Neqi A/S. Naalakkersuisut arbejder herudover generelt med at styrke revisionen af og tilsynet med de større offentligt ejede aktieselskaber.

Den samlede offentlige gældsudvikling udviser i disse år tendens til en betydelig stigning. Gælden vokser særligt i kommunernes og selvstyrets selskaber. Låntagningen giver Finans-

og Skatteudvalget anledning til at udtale bekymring. Naalakkersuisut er helt på linje med udvalget i denne tilgang, idet en kontrolleret gældsætning er helt afgørende, hvis vi skal beholde vores handlefrihed. Samtidig vil en række større infrastrukturinvesteringer forudsætte lånoptag. Lånoptag er dog ikke svaret på enhver økonomisk udfordring. For at tydeliggøre denne pointe kan der med fordel sondres mellem god gæld, dårlig gæld og farlig gæld.

Den gode gæld er gæld, der optages for at finansiere tiltag, der helt konkret giver et afløb i form af sparede udgifter eller stigende indtægter, som muliggør både rentebetalingerne og afdragene på den pågældende gæld. Selv om denne gæld forbedrer den samlede samfundsøkonomiske situation begrænser den alt andet lige samtidigt mulighederne for at optage yderligere gæld. Mulighederne bør derfor anvendes med omtanke.

Den dårlige gæld er den gæld, som optages, fordi der er opstået en ikke-planlagt likviditetsmangel. Det kan f.eks. være tilfældet i forbindelse med en lavkonjunktur eller lignende. Der vil her ikke være dynamiske effekter, der muliggør forrentning og tilbagebetaling af gælden. Dette vil derfor skulle ske en gennem prioritering af de offentlige udgifter eller gennem skatte- og afgiftsforhøjelser. En mindre gæld af denne art er ikke katastrofal, men det er klart at selvstyrets (eller en kommunes) bevægelsesfrihed bliver begrænset. Optagelse af dårlig gæld bør derfor kun ske i forbindelse med kortvarige konjunkturomslag, og slet ikke til dækning af løbende underskud i de årlige finanslove, som følge af manglende prioritering af den samlede udgiftsramme.

Den farlige gæld er et udtryk for den situation, at den "dårlige gæld" er kommet op på et niveau, hvor forrentning og tilbagebetaling ikke længere kan ske uden meget betydelige offentlige besparelser, som vil berøre kernevelfærdsydelser, eller alternativt meget drastiske skatteforhøjelser. Dette ville være udtryk for en situation, hvor Inatsisartuts og Naalakkersuisuts økonomiske råderum ville være meget begrænset og hvor udenlandske långivere ville blive de egentlige beslutningstagere på en række sagsområder, f.eks. socialpolitik, sundhedspolitik, uddannelsespolitik og skattepolitik.

Budget- og regnskabslovens bestemmelser om lånoptag har til formål at sikre, at der fra kommunerens og selvstyrets side så vidt muligt kun optages såkaldt god gæld. Lovens bestemmelser omfatter ikke lånoptag i regi af de offentlige ejede selskaber, hvilket dog absolut ikke bør føre til, at dårlig gæld søges optaget via disse sådanne selskaber.

### **Ændringsforslag til 2. behandlingen**

Til nærværende 2. behandling har Naalakkersuisut fremsat i alt 53 ændringsforslag til bevillinger og 10 ændringsforslag til tekstanmærkninger. Ændringsforslagene medfører en forbedring af det budgetterede DAU-resultat for 2022 på 12 mio. kr. og 44,1 mio. kr. for den samlede finanslovsperiode 2022-2025.

En væsentlig del af ændringsforslagene til bevillinger vedrører opdatering af tekst og aktivitetstabeller i budgetbidragene. Det sker bl.a. på baggrund af spørgsmål fra Finans- og Skatteudvalget til finanslovsforslaget.

For anlægsområdet søges der udmøntet 16,8 mio. kr. i 2022 og 15,0 mio. kr. i 2023 til opførelsen af 20 boliger i Aasiaat. I august godkendte Finans- og Skatteudvalget, at der for

2021 blev afsat 23,5 mio. kr. til formålet. Projektet gennemføres sammen med Kommune Qeqertalik, hvor kommunen opfører 40 boliger, så der samlet opføres 60 boliger.

Der fremsættes tre ændringsforslag med ændringer af indtægts- og lovbundne bevillinger. Ændringsforslagene forbedrer det budgetterede resultat med mellem 9 og 11,7 mio. kr. årligt i den samlede finanslovsperiode 2022-2025. Forbedringen er primært på baggrund af en forventning om lidt færre institutionsanbringelser af mentalt retarderede dømt efter kriminalloven.

Der fremsættes ti ændringsforslag til tekstanmærkninger. Af de væsentligste kan nævnes en tekstanmærkning, som bemyndiger Naalakkersuisut til at fravige krav om bopælspligt i området for Karratfjorden for ejere af huse med lån ydet af selvstyret. Desuden bemyndiges Naalakkersuisut til at berostille tilbagebetalingen af disse lån. Tiltaget er allerede gældende i dag, da det for 2021 er godkendt ved tillægsbevilling i juli måned.

I betænkningen til 2. behandlingen indstiller Finans- og Skatteudvalget alle ændringsforslag fremsat af Naalakkersuisut til godkendelse. Naalakkersuisut takker Finans- og Skatteudvalget for udvalgets positive indstilling til de fremsatte ændringsforslag.

### **Forventede ændringsforslag til 3. behandlingen**

Til 3. behandlingen kan der forventes fremsat ændringsforslag som følge af nye skøn for skatter og afgifter samt ændringsforslag som resultat af finanslovsforhandlingerne med partierne.

### **Afslutning**

De politiske forhandlinger om finanslovsforslaget for 2022 fortsætter med henblik på, at Naalakkersuisut kan præsentere en aftale om finansloven for 2022 forud for 3. behandlingen.

Det er Naalakkersuisuts forhåbning, at der bliver et godt grundlag for en bred opbakning bag finansloven for 2022, men det er også nødvendigt at understrege, at der ligger en stor opgave foran os frem mod 3. behandlingen. For at nå et resultat vil det være ønskeligt, at alle parter udviser imødekommenhed. Ingen kan få alle ønsker opfyldt, og alle må være parat til at bidrage til løsninger. Det gælder ikke mindst i forhold til ønsker om nye udgifter og finansiering af de allerede fremsatte ønsker til yderligere bevillinger. I denne forbindelse kan bl.a. nævnes finansieringen af fjernelse af hellefiskeafgift, anlæg af 1500 meter landingsbane i Qaqortoq, forbedringer for alders- og førtidspensionister og genopretning af Nukissiorfiits økonomi, men også i forhold til de af partierne fremsatte yderligere ønsker.

Skal der vedtages en ansvarlig og sammenhængende finanslov, som bringer vort land videre, kræver det politisk vilje til at prioritere og sige fra over for nogle udgiftsønsker – uanset hvor sympatiske disse ønsker end kan være. En finanslov kan ikke tilgodese alle, og det kræver derfor både mod og ansvarlighed at sætte sig ved forhandlingsbordet og indgå en aftale. Dette mod og denne ansvarlighed er således en nødvendighed i det videre arbejde.

Jeg har tiltro til at dette mod og ansvarlighed vil blive udvist af alle partierne.

Med disse ord ser jeg frem til en positiv og konstruktiv finanslovsdebat.